

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

RECOMANDĂRI

CONSILIU

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 20 decembrie 2012

privind validarea învățării non-formale și informale

(2012/C 398/01)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,
în special articolele 165 și 166,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

- (1) Validarea rezultatelor învățării, și anume cunoștințele, abilitățile și competențele dobândite prin învățarea non-formală și informală, poate juca un rol important în îmbunătățirea capacității de inserție profesională și a mobilității, precum și în creșterea motivației pentru învățarea pe tot parcursul vieții, în special în cazul persoanelor dezavantajate socioeconomic sau slab calificate.
- (2) Într-un moment în care Uniunea Europeană se confruntă cu o criză economică gravă, care a provocat o creștere a șomajului, în special în rândul tinerilor și în contextul îmbătrânirii populației, validarea cunoștințelor, a abilităților și a competențelor relevante poate aduce o contribuție chiar și mai valoroasă la îmbunătățirea funcționării pieței muncii, la promovarea mobilității și la consolidarea competitivității și a creșterii economice.
- (3) Organizațiile patronale, angajatorii, sindicatele, camerele de comerț, de industrie și de meserii, entitățile naționale implicate în procesul de recunoaștere a calificărilor profesionale și în evaluarea și atestarea rezultatelor învățării, serviciile de ocupare a forței de muncă, organizațiile de tineri, animatorii pentru tineret, furnizorii de educație și formare, precum și organizațiile societății civile sunt toate

părți interesate esențiale având un important rol de jucat în facilitarea posibilităților de învățare non-formală și informală și a oricăror procese de validare ulterioare.

- (4) Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii pledează pentru dezvoltarea cunoștințelor, a abilităților și a competențelor necesare creșterii economice și ocupării forței de muncă. Inițiativele emblematice care însoțesc strategia, „Tineretul în mișcare” și „Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă”, subliniază necesitatea unor parcursuri de învățare mai flexibile, care pot să amelioreze intrarea pe piața muncii și evoluția în cadrul acesteia, să faciliteze tranzițiile între etapele muncii și cele ale învățării și să promoveze validarea învățării non-formale și informale.
- (5) Concluziile Consiliului din 12 mai 2009 privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020) ⁽¹⁾ arată că învățarea pe tot parcursul vieții ar trebui ar trebui să fie privită drept un principiu fundamental pentru întregul cadru, care este proiectat să acopere învățarea în toate contextele – fie formale, fie non-formale sau informale.
- (6) Strategia UE pentru tineret – investiție și mobilizare; o metodă deschisă de coordonare reinnoită pentru abordarea provocărilor și a oportunităților tineretului, publicată în 2009, arată că este necesar să se amelioreze recunoașterea competențelor pe care tinerii le dobândesc prin educația non-formală și sublinia necesitatea de a utiliza la maximum ansamblul de instrumente instituite la nivelul UE pentru validarea cunoștințelor, a abilităților și a competențelor în vederea recunoașterii calificărilor.

⁽¹⁾ JO C 119, 28.5.2009, p. 2.

Strategia a fost aprobată prin Rezoluția Consiliului din 27 noiembrie 2009 privind un cadru reinnoit pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului (2010-2018) ⁽¹⁾.

- (7) În Comunicatul de la Bruges din decembrie 2010, miniștrii europeni pentru educație și formare profesională, partenerii sociali europeni și Comisia Europeană au declarat că este necesar ca, până în 2015, țările participante să înceapă să elaboreze proceduri naționale de recunoaștere și validare a învățării non-formale și informale, cu un sprijin adecvat din partea cadrelor naționale ale calificărilor.
- (8) Comunicatul conferinței miniștrilor europeni însărcinați cu învățământul superior, desfășurată la Leuven și Louvain-la-Neuve în 28 și 29 aprilie 2009, a subliniat faptul că politicile care se bucură de succes în domeniul învățării pe tot parcursul vieții ar trebui să includă principii și proceduri de bază pentru recunoașterea cunoștințelor anterioare pe baza rezultatelor învățării, în timp ce Concluziile Consiliului din 28 noiembrie 2011 privind modernizarea învățământului superior ⁽²⁾ au invitat statele membre să dezvolte căi clare de evoluție către învățământul superior plecând de la forme de învățământ profesional și de alte tipuri, precum și mecanisme de recunoaștere a cunoștințelor și a experienței anterioare, acumulate în afara educației și a formării formale.
- (9) Rezoluția Consiliului din 28 noiembrie 2011 privind un plan european reinnoit pentru învățarea în rândul adulților ⁽³⁾ a definit drept una dintre prioritățile sale pentru perioada 2012–2014 instituirea unor sisteme pe deplin funcționale de validare a învățării non-formale și informale și de promovare a utilizării lor de către adulții de toate vârstele și la toate nivelurile de calificare, precum și de către întreprinderi și alte organizații.
- (10) Rezoluția Consiliului din 19 decembrie 2002 privind promovarea unei cooperări europene consolidate în domeniul educației și formării profesionale ⁽⁴⁾ și Declarația de la Copenhaga din 30 noiembrie 2002 au cerut elaborarea unui set de principii comune privind validarea învățării non-formale și informale.
- (11) Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, din 18 mai 2004 au promovat principii europene comune pentru identificarea și validarea învățării non-formale și informale.
- (12) Începând cu 2004 a fost publicat cu regularitate un Inventar european al validării învățării non-formale și informale, care conține informații actualizate privind

practicile de validare actuale din țările europene, iar în 2009 au fost publicate Orientările europene privind validarea învățării non-formale și informale.

- (13) Decizia nr. 2241/2004/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 2004 de instituire a unui cadru comunitar unic pentru transparența calificărilor și competențelor (Europass) ⁽⁵⁾ a instituit Europass, un portofoliu european care poate fi folosit de cetățeni pentru a ameliora comunicarea, înregistrarea și prezentarea competențelor și calificărilor lor în întreaga Europă.
- (14) Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, din 18 mai 2006 privind recunoașterea valorii învățării non-formale și informale în domeniul tineretului european ⁽⁶⁾ a invitat statele membre să faciliteze identificarea competențelor dobândite prin învățarea non-formală și informală în vederea recunoașterii acestora pe piața muncii.
- (15) Youthpass a fost creat ca un instrument al transparenței pentru participanții la proiectele finanțate de programul „Tineretul în acțiune” instituit prin Decizia nr. 1719/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 noiembrie 2006 ⁽⁷⁾.
- (16) Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrlui european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții ⁽⁸⁾ a invitat statele membre să coreleze sistemele calificărilor lor naționale cu Cadrlui european al calificărilor și să promoveze validarea învățării non-formale și informale în conformitate cu principiile comune europene convenite în mai 2004.
- (17) Sistemul european de credite transferabile (ECTS) instituit în 1989 în cadrul programului Erasmus acordă credite pentru învățarea formală pe baza rezultatelor învățării și a volumului de muncă al studenților și facilitează, de asemenea, acordarea de credite de către instituțiile de învățământ superior pentru experiențele de învățare non-formală și informală pe baza rezultatelor învățării.
- (18) Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2009 privind stabilirea unui cadru european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională ⁽⁹⁾ a afirmat că acest cadru ar trebui să sprijine implementarea principiilor europene comune pentru identificarea și validarea învățării non-formale și informale îmbunătățind relația dintre educație, formare și obținerea unui loc de muncă și extinzând legăturile dintre învățarea formală, non-formală și informală.

⁽¹⁾ JO C 311, 19.12.2009, p. 1.

⁽²⁾ JO C 372, 20.12.2011, p. 36.

⁽³⁾ JO C 372, 20.12.2011, p. 1.

⁽⁴⁾ JO C 13, 18.1.2003, p. 2.

⁽⁵⁾ JO L 390, 31.12.2004, p. 6.

⁽⁶⁾ JO C 168, 20.7.2006, p. 1.

⁽⁷⁾ JO L 327, 24.11.2006, p. 30.

⁽⁸⁾ JO C 111, 6.5.2008, p. 1.

⁽⁹⁾ JO C 155, 8.7.2009, p. 1.

- (19) Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2009 ⁽¹⁾ a instituit un sistem european de credite pentru educație și formare profesională (ECVET), care să fie utilizat pentru transferul și acumularea rezultatelor învățării dobândite în contexte formale și, după caz, non-formale și informale.
- (20) Consultările sub forma unei anchete online, discuțiile cu organismele relevante de elaborare a politicilor, precum și diferite activități de învățare reciprocă în care au fost implicați partenerii sociali, indică existența unui larg consens în legătură cu faptul că este important să se confere vizibilitate cunoștințelor, abilităților și competențelor dobândite prin intermediul experiențelor de viață și profesionale, precum și un sprijin puternic în favoarea unei inițiative la nivelul Uniunii care să consolideze politica și practicile privind validarea din statele membre,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

1. PENTRU A OFERI PERSOANELOR POSIBILITATEA DE A DEMONSTRA CEEA CE AU ÎNVĂȚAT ÎN AFARA EDUCAȚIEI ȘI FORMĂRII FORMALE – INCLUSIV A EXPERIENȚELOR DE MOBILITATE – ȘI DE A UTILIZA ACESTE LECȚII PENTRU CARIERA LOR ȘI PENTRU A CONTINUA SĂ ÎNVEȚE, CU RESPECTAREA PRINCIPIULUI SUBSIDIARITĂȚII, STATELE MEMBRE AR TREBUI:

1. să instituie cel târziu până în 2018 – în conformitate cu circumstanțele și specificitățile naționale și în modul pe care îl consideră adecvat – măsuri pentru validarea învățării formale și non-formale care să permită persoanelor:
 - (a) să obțină validarea cunoștințelor, a abilităților și a competențelor care au fost dobândite prin învățare non-formală și informală, inclusiv prin utilizarea – acolo unde este cazul – a resurselor educaționale deschise;
 - (b) să obțină o calificare integrală sau – acolo unde este cazul – o calificare parțială pe baza experiențelor de învățare non-formală și informală validate, fără a aduce atingere altor dispoziții aplicabile ale Uniunii, în special Directivei 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale ⁽²⁾.

Statele membre pot trata prioritar anumite domenii și/sau sectoare în cadrul măsurilor lor de validare în funcție de necesitățile cu care se confruntă.

2. să includă, după caz, următoarele elemente în cadrul măsurilor de validare a învățării non-formale și informale, permițând în același timp fiecărei persoane să beneficieze de oricare dintre acestea, fie separat, fie în combinație, în funcție de necesitățile sale:
 - (a) IDENTIFICAREA rezultatelor învățării obținute de către o persoană prin învățarea non-formală și informală;
 - (b) DOCUMENTAREA rezultatelor învățării obținute de către o persoană prin învățarea non-formală și informală;

(c) EVALUAREA rezultatelor învățării obținute de către o persoană prin învățarea non-formală și informală;

(d) ATESTAREA efectelor evaluării rezultatelor învățării obținute de către o persoană prin învățarea non-formală și informală, sub forma unei calificări, sub formă de credite în vederea obținerii unei calificări sau sub altă formă considerată adecvată;

3. să aplice, după caz, următoarele principii în cadrul măsurilor de validare a învățării non-formale și informale, ținând cont de necesitățile și caracteristicile naționale, regionale și/sau locale, precum și sectoriale:

(a) măsurile de validare sunt corelate cu cadrele naționale de calificări și sunt conforme Cadrului european de calificări;

(b) informațiile și consilierea privind beneficiile validării și posibilitățile de validare, precum și cele privind procedurile relevante, sunt disponibile pentru persoane și organizații;

(c) se preconizează că grupurile defavorizate, inclusiv persoanele aflate în șomaj și cele expuse riscului șomajului, sunt în mod special cele care vor beneficia de pe urma măsurilor de validare, întrucât validarea poate crește participarea acestora la învățarea pe tot parcursul vieții și accesul lor la piața forței de muncă;

(d) persoanele aflate în șomaj sau expuse riscului șomajului au posibilitatea – în conformitate cu legislația și specificitățile naționale – de a fi supuse unui „audit al competențelor” având drept scop identificarea cunoștințelor, a abilităților și a competențelor acestora în cadrul unei perioade de timp rezonabile, în mod ideal în termen de șase luni de la identificarea unei necesități;

(e) validarea învățării non-formale și informale este sprijinită printr-o orientare și o consiliere adecvate și este ușor accesibilă;

(f) există măsuri transparente de asigurare a calității, conforme cadrelor existente de asigurare a calității, care stau la baza unor metodologii și instrumente fiabile, valide și credibile;

(g) se prevede perfecționarea competențelor profesionale ale personalului implicat în procesul de validare din toate sectoarele relevante;

(h) acolo unde este cazul, calificările sau calificările parțiale obținute prin intermediul validării experiențelor de învățare non-formală și informală respectă standarde stabilite, care sunt fie identice, fie echivalente cu standardele calificărilor obținute prin programe de educație formală;

(i) utilizarea instrumentelor de transparență ale Uniunii, precum cadrul Europass și Youthpass, este promovată pentru a facilita documentarea rezultatelor învățării;

⁽¹⁾ JO C 155, 8.7.2009, p. 11.

⁽²⁾ JO L 255, 30.9.2005, p. 22.

- (j) există sinergii între măsurile de validare și sistemele de credite aplicabile în sistemele formale de educație și formare, precum ECTS și ECVET;

4. promovarea implicării, în elaborarea și punerea în aplicare a elementelor și a principiilor menționate la punctele 1-4, a tuturor părților interesate relevante, precum organizațiile patronale, sindicatele, camerele de comerț, de industrie și de meserii, entitățile naționale implicate în procesul de recunoaștere a calificărilor profesionale, serviciile de ocupare a forței de muncă, organizațiile de tineri, animatorii pentru tineret, furnizorii de educație și formare, precum și organizațiile societății civile.

Pentru a favoriza participarea la acest proces:

- (a) angajatorii, organizațiile de tineri și organizațiile societății civile ar trebui să promoveze și să faciliteze identificarea și documentarea rezultatelor învățării realizate la locul de muncă sau în cadrul unor activități de voluntariat, utilizând instrumentele relevante, precum cele elaborate în cadrul Europass și Youthpass;
- (b) furnizorii de educație și formare ar trebui să faciliteze accesul la sistemele formale de educație și de formare pe baza rezultatelor învățării realizate în contexte non-formale și informale și, acolo unde este cazul și este posibil, să acorde derogări și/sau credite pentru rezultatele relevante ale învățării realizate în astfel de contexte;

5. promovarea coordonării privind măsurile de validare între părțile interesate din sectorul educației, al formării, al ocupării forței de muncă și al tineretului, precum și între părțile interesate din alte domenii de politică relevante.

2. STATELE MEMBRE ȘI COMISIA AR TREBUI SĂ IA URMĂTOARELE MĂSURI:

- (a) să monitorizeze aplicarea prezentei recomandări prin intermediul Grupului consultativ pentru Cadrul european al calificărilor instituit prin Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții ⁽¹⁾ (EQF) și să implice, după caz, organizațiile pentru tineret relevante și reprezentanții sectorului voluntariatului în activitățile viitoare ale Grupului consultativ EQF;

- (b) să comunice progresele înregistrate în urma adoptării prezentei recomandări în următoarele rapoarte comune ale Comisiei și ale Consiliului elaborate în temeiul cadrului strategic „ET2020” și în viitoarele rapoarte comune privind tineretul Uniunii Europene elaborate în

temeiul cadrului reînnoit de cooperare europeană în domeniul tineretului;

- (c) să sprijine punerea în aplicare a prezentei recomandări prin utilizarea expertizei agențiilor Uniunii, în special a Cedefop, și prin prezentarea de informații în legătură cu situația în ceea ce privește validarea învățării non-formale și informale în raportul anual privind elaborarea cadrelor naționale ale calificărilor.

3. COMISIA AR TREBUI SĂ ADOPTÉ URMĂTOARELE MĂSURI:

- (a) să sprijine statele membre și părțile interesate prin:

- facilitarea învățării reciproce și a schimburilor de experiență și bune practici eficiente;
- revizuirea cu regularitate a Orientărilor europene privind validarea învățării non-formale și informale, în deplină consultare cu statele membre;
- revizuirea cu regularitate a Inventarului european privind validarea învățării non-formale și informale, în cooperare cu statele membre;

- (b) să examineze, până în 2018, posibilitatea continuării elaborării – în consultare cu statele membre, astfel cum se menționează în Decizia nr. 2241/2004/CE – instrumentelor din cadrul Europass care facilitează transparența în întreaga Uniune a rezultatelor validate ale învățării realizate în cadrul unor experiențe de învățare non-formală și informală;

- (c) să garanteze că, în cooperare cu statele membre, Programul de învățare pe tot parcursul vieții și programul „Tineretul în acțiune”, precum și – fără a aduce atingere negocierilor privind următorul cadru financiar multianual – viitorul program european pentru educație, formare, tineret și sport și fondurile structurale europene sunt utilizate pentru a sprijini punerea în aplicare a prezentei recomandări;

- (d) să examineze și să evalueze, în cooperare cu statele membre și după consultarea părților interesate, măsurile luate ca urmare a prezentei recomandări și să prezinte un raport Consiliului, până la 31 decembrie 2019, privind experiența acumulată și implicațiile pentru viitor, inclusiv, dacă este cazul, o posibilă analiză și revizuire a prezentei recomandări.

Adoptată la Bruxelles, 20 decembrie 2012.

Pentru Consiliu
Președintele
E. FLOURENTZOU

⁽¹⁾ JO C 111, 6.5.2008, p. 1.

ANEXĂ

DEFINIȚII

În sensul prezentei recomandări, se aplică următoarele definiții:

- (a) *Învățarea formală* înseamnă învățarea care se desfășoară într-un cadru organizat și structurat, dedicat în mod specific învățării, și în general conduce la acordarea unei calificări, de obicei sub forma unui certificat sau a unei diplome; aceasta include sistemele de educație generală, de formare profesională inițială și de învățământ superior;
- (b) *Învățarea non-formală* înseamnă învățarea realizată prin activități planificate (în ceea ce privește obiectivele învățării și timpul dedicat învățării), în cadrul cărora există o formă de susținere a procesului de învățare (de exemplu, relațiile student-profesor); aceasta poate include programe de însușire a unor competențe profesionale, de alfabetizare a adulților sau programele de educație de bază a persoanelor care au părăsit timpuriu școala; printre cazurile foarte des întâlnite de învățare non-formală se numără cursurile de formare la locul de muncă, prin care întreprinderile actualizează și perfecționează competențele angajaților lor (cum ar fi competențele TIC), învățarea on-line structurată (de exemplu, prin utilizarea resurselor educaționale deschise) și cursurile organizate de organizațiile societății civile pentru membrii lor, pentru grupul lor țintă sau pentru publicul general;
- (c) *Învățarea informală* înseamnă învățarea care rezultă din activitățile zilnice legate de muncă, viața de familie sau petrecerea timpului liber; aceasta nu este organizată sau structurată în ceea ce privește obiectivele, timpul sau sprijinul acordat procesului de învățare; învățarea informală poate fi involuntară din punctul de vedere al persoanei care învață; rezultatele învățării obținute prin învățare informală pot fi competențele dobândite prin experiențe de viață și profesionale; se pot cita ca exemple competențele de gestionare a proiectelor sau competențele TIC dobândite la locul de muncă; limbile străine învățate și competențele interculturale dobândite în cursul unei șederi în străinătate; competențele TIC dobândite în afara activității profesionale, competențele obținute prin activități de voluntariat, activități culturale sau sportive, activități de animație pentru tineret și activități desfășurate în propria familie (de exemplu, îngrijirea unui copil);
- (d) *Resursele educaționale deschise* (OER) înseamnă materiale digitizate oferite în mod gratuit și deschis educatorilor, cursanților și autodidacților pentru utilizare și reutilizare în scopul predării, al învățării și al cercetării, acestea includ conținutul învățării, instrumente software pentru elaborarea, utilizarea și distribuirea conținutului și implementarea resurselor de tipul licențelor deschise; OER se referă de asemenea la bunurile digitale acumulate care pot fi modificate și care oferă avantaje fără restricționarea posibilității ca și alții să se bucure de acestea;
- (e) *Un audit al competențelor* înseamnă un proces având drept scop identificarea și analiza cunoștințelor, ale competențelor și ale abilităților unei persoane, inclusiv ale aptitudinilor și ale motivațiilor acesteia, în vederea definirii unui proiect de carieră și/sau a planificării unei reorientări profesionale sau a unui proiect de formare; obiectivul unui audit al competențelor este de ajuta o persoană să își analizeze contextul profesional, să își autoevalueze poziția în mediul muncii și să își planifice o direcție profesională sau, în unele cazuri, să se pregătească pentru validarea rezultatelor învățării non-formale sau informale;
- (f) *Calificare* înseamnă un rezultat formal al unui proces de evaluare și de validare, care este obținut atunci când un organism competent stabilește că o persoană a obținut rezultate ca urmare a învățării la anumite standarde;
- (g) *Rezultatele învățării* înseamnă ceea ce o persoană care învață cunoaște, înțelege și este capabilă să realizeze la finalizarea unui proces de învățare, și sunt definite sub forma cunoștințelor, abilităților și a competențelor;
- (h) *Un cadru național al calificărilor* înseamnă un instrument pentru clasificarea calificărilor în conformitate cu un set de criterii care corespund unor niveluri specifice de învățare atinse, al cărui scop este integrarea și coordonarea sistemelor naționale de calificări și îmbunătățirea transparenței, a accesului, a progresului și a calității calificărilor în raport cu piața muncii și societatea civilă;
- (i) *Validarea* înseamnă un proces de confirmare de către un organism autorizat a faptului că o persoană a obținut rezultate ale învățării, măsurate prin raportarea la un standard relevant și constă în patru etape distincte:
 - 1. IDENTIFICAREA, prin dialog, a experiențelor specifice ale unei persoane;
 - 2. DOCUMENTAREA – pentru a face vizibile experiențele persoanei;
 - 3. o EVALUARE formală a experiențelor respective; și
 - 4. o CERTIFICARE a rezultatelor evaluării care ar putea conduce la o calificare parțială sau completă;
- (j) *Recunoașterea învățării anterioare* înseamnă validarea rezultatelor învățării – fie provenite din educația formală, fie din învățarea non-formală sau informală – dobândite înainte de solicitarea validării.